

EDUCACIÓ MUSICAL

Introducció musical en la jubilació

L'experiència del "Conjunt de Flautes Dolces de l'Esplai de Girona"

Text: Enric Homet i Romà

Foto: Antoni Culubret

El cas que exposaré tot seguit demostra com s'ha superat un repte difícil, sobretot si tenim en compte que comportava fer actuacions instrumentals. Al contrari de les actuacions infantils, que presenten perspectives ascendents, eren com una mena de consciència terapèutica que oferia uns valors molt més reflexius de cara a la conservació de la intel·ligència, la memòria i la introducció d'una tècnica difícil i desconeguda per a la majoria de les persones que tenien la voluntat i la paciència d'endinsar-s'hi en edats avançades.

Ens esperonà, també, la sorpresa en constatar que l'anunci d'una activitat nova a l'Esplai de la Fundació "la Caixa", de la Plaça Poeta Marquina de Girona, havia tingut un ressò inesperat i massiu. Ens hi aplegàrem com una vintena de persones d'edats entre els setanta i els vuitanta anys, però amb un esperit gairebé infantil quant a il·lusió i paciència, en els dos vessants de dones i homes. D'entrada, només dues persones tenien nocions de solfeig, i les altres sentien la impossibilitat de poder-s'hi afegir, sobretot quan els vam advertir que la flauta dolça seria l'instrument a estudiar. Vam pensar que aquest instrument, a part de ser relativament barat i senzill, tenia l'avantatge que en la majoria de cases hi ha infants que també l'estudien i, per tant, podien ser deixebles els uns dels altres.

La formació d'un conjunt de les característiques esmentades fou tot un repte que ens imposàrem el mestre i pedagog senyor Viader i un servidor, coneixedors i veterans en conjunts musicals des de la joventut i continuadors en diferents conjunts vocals. Sabíem el treball que se'ns presentava, ja que les edats eren prou madures com per intentar fer miracles, perquè ell ja en comptava setanta-vuit i jo, setanta; però en veure uns candidats tan ufanosos i d'edats aproximades a les nostres, ens hi entregàrem de ple. D'això ja fa dotze anys, i els resultats han estat sorprenents.

Tècnica i repertori

L'adquisició de les flutes dolces (únicament soprano, pel risc que es corria de no entrar plenament a poder formar el conjunt ideat i pel fet que resultava la més econòmica) ens va semblar la més adient. Així, doncs, començàrem ensenyant a tapar bé els forats, cosa que per persones grans, amb els dits ja poc lleugers, es feia feixuc, però amb paciència i voluntat començàrem per fer tapar amb la mà esquerra els tres forats de dalt i el de sota, fins a sonar perfectament la nota "sol". Un cop aconseguides les primeres lliçons, era qüestió d'ordenar en sentit descendent cada forat fins a arribar al darrer, que és el "do". Quan s'arribà a aquesta posició amb més o menys perfecció, ja vàrem tenir la certesa que la segona etapa havia d'apuntar cap a combinar notes distintes, però ja amb partícels molt ben calculades pel mestre Viader. Passades ja unes quantes lliçons amb aquestes premisses, vàrem començar a sentir el goig del record de les nostres cançonetes infantils, ja que la primera que conservem en tot el repertori amb el número 1 és la de "La pastoreta"¹, senzilla i coneguda per tots els components. Aquesta és una de les altres nocions a tenir en compte.

Amb el mestre Viader al piano, i un servidor a la direcció, hem de constatar que després de dotze anys ja hem aconseguit un repertori de 125 peces, format per cançons de muntanya, havaneres, sarsueles, nadalenques, tradicionals i populars catalanes, napolitanes, sardanes de reconeguts autors, i de música clàssica d'autors com Beethoven, Schubert, Dvorak, Haendel, Grieg, Toselli, Mozart, etc.

---

¹ Trobareu la partitura i el text d'aquesta cançó al Cançoner de PRODIEMUS:
<http://www.prodiemus.com/canconer/consulta.php>

Assaigs i actuacions

Ja són molts els llocs als quals ens hem fet sentir amb èxit; però -també contrastant amb els progressos infantils- s'han marcat més d'una dotzena de persones a les quals mantenim en el record, i n'han entrat de noves que van revifant el foc de les peces que per ells ja no són tan fàcils com les dels primers temps. Però el conjunt es va mantenint amb seguretat i il·lusió, perquè el mestre Viader (que també és l'arranjador de totes les peces del repertori) va mantenint un planter de deixebles una hora abans de l'assaig general, que fem dues vegades per setmana. Un planter que està oferint molts bons resultats.

De tota manera no podem pas dir que estem preparats per a públics exigents, però sí que ho estem per poder fer passar una estona llarga, agradable i dedicada a públics *aimants* d'una varietat de peces musicals conegudes, des de la nostra joventut, i que són de fàcil recordar. Aquí rau, també, el nostre èxit per tots els llocs visitats. No fa pas gaire temps que la Televisió ens gravà, i sense haver de repetir gens, l'endemà ja ho donaren per la secció del migdia "Comarques".

Beneficis de la pràctica musical en la tercera edat

Si ens estenem a detallar la singularitat d'aquesta troballa és per dir que les persones grans tenen més qualitats que les que ni elles han somniat mai, perquè si ja aprendre un llenguatge a les nostres edats és tot un problema, imaginem-nos el d'endinsar-nos en les arts, que per naturalesa no són aptes per a totes les intel·ligències, perquè també hi hem tingut alguns fracassos de gent ben dotada mentalment i haver-ho de deixar perquè, com tot art, no entrava en la seva sensibilitat. El temps també ens obsequià amb la sorpresa agradable d'aconseguir un solista de primera com és Francesc Camarasa, que en la seva vida laboral havia tocat el clarinet i ara ens fa gaudir amb les seves cabrioles musicals a la flauta dolça.

Encara hi ha més detalls que ens demostren l'eficàcia de la música en la nostra vida gairebé senil, perquè ja fa dotze anys que vàrem donar el primer concert al nostre Esplai, on ja comptàvem amb persones de setanta-sis anys que encara en formen part, amb menys vigor però amb la mateixa eficàcia i il·lusió. I la persona més gran, per no restar en segon pla, és el mestre, pianista i arranjador, senyor Josep Viader.

Tot plegat fou una troballa a la qual la medicina hi hauria de poder dir la seva, ja que els esplais de gent gran estan dotats de diverses activitats manuals que donen sentit a la vida sedentària a la qual ens arracona la societat. Per naturalesa les neurones van perdent vitalitat i, en aquest cas, resulta que en l'afany constant d'haver-les de forçar es demostra clarament que es mantenen més a la cresta de l'onada musical. I les nostres mentalitats, atenent il·lusionats al servei que donen públicament amb eficàcia, es resisteixen molt més a dir prou, com en altres activitats sedentàries.

Un motiu, que confirma més el nostre interès terapèutic que no pas el de lluïment, és que ja passats els dotze anys d'activitat, encara no se'ns ha ocorregut batejar el conjunt amb un nom més o menys comercial i seguim, com el primer dia, amb el de "Conjunt de Flautes Dolces de l'Esplai de Girona". Tampoc no hi ha hagut un interès especial a l'entitat que acull els esplais, per expandir-nos i mostrar la novetat més positiva i emblemàtica per afavorir la salut mental, entre les moltes activitats que es practiquen en les associacions de gent gran com la nostra. Sembla com si amb l'organització de corals, la pràctica musical ja estigués coberta. La nostra activitat de solfeig i instrumental no és pas peremptòria, però sí un camí molt net per conservar la salut mental i la il·lusió de sentir-nos útils en la vellesa.

Per mostrar clarament l'èxit d'una activitat tan excepcional com és aquesta, podem assegurar que no es coneix cap més agrupació dedicada a la música de conjunt instrumental que hagi tingut tanta durada i sempre hagi estat disposada a sorprendre els més escèptics en qüestions musicals noves. Encara ara, any rere any, solem fer una dotzena d'actuacions, i sempre variades. Tot, per obra i gràcia d'uns pioners que s'entestaren a fer-ho possible. I si aquí s'ha pogut portar a terme, per què no es poden aconseguir classes de música instrumental que indueixin a la il·lusió d'ocupar llocs en diferents escenaris del nostre país?

Enric Homet i Romà
Girona, juliol de 2007